

Hemonia ruinata, Emonia ruina(da) oz. Emonia distrutta na starih zemljevidih Istre

Da se je trojanska vojna zgodila v Istri, je dokazal Istran Vedran Sinožić, glej njegovo knjižno [trilogijo Resnična Troja](#). Istra je pravzaprav naša soseščina, zato bi zabeležka o trojanski vojni oziroma njenem koncu, če je zapisana v naših zgodovinskih virih, morala biti časovno precej točna. In res obstaja tak vir.

Menih Martin Baucer (Bavčer), prvi slovenski zgodovinar, je v latinščini napisal knjigo *Zgodovina Norika in Furlanije* s ciljem, da pomembni dogodki in legende starega Sredozemskega Norika ter Furlanije, četudi ne povsem prooučeni, ne bi utonili v pozabo.

Bavčer je v svoji knjigi, na 29. strani, zabeležil o trojanski vojni sledeče: *“... nekaj Trojanov, ki so se rešili iz požgane Troje. Mesto so namreč ... 1181 pred Kr. r. uničili Grki, po desetletnem obleganju.”*¹ Letnica je zelo pomembna v oziru ljubljanske Emone, ker je v Istri obstajalo zelo pomembno gradišče s prav tem imenom, a je zelo verjetno bilo uničeno prav v času trojanske vojne. Več v nadaljevanju.

Pred tem še poučni dejstvi. Trojanska vojna je pustila trajne arheološke in zemljepisne posledice v Istri, recimo v neobnovljenih porušeni gradščih:

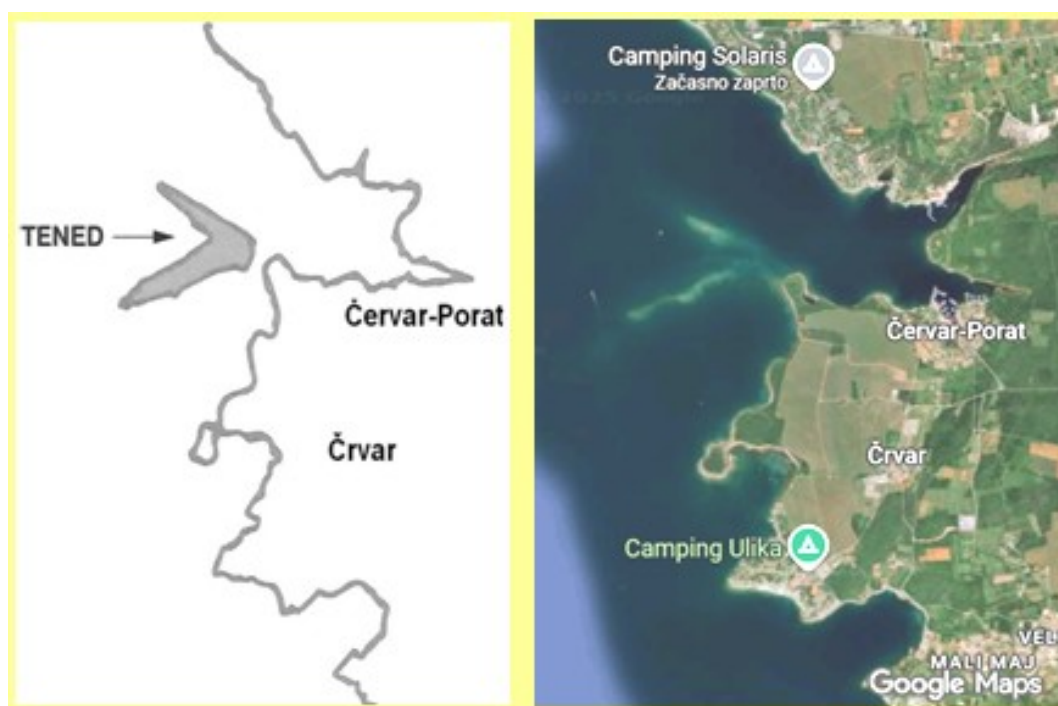
- arheološke ugotovitve o priobalnih gradščih na severu Jadrana; v Primorskem muzeju Koper je bila jeseni 2025 arheološka razstava o gradščih na Tržaškem Krasu in arheologi so za mnoga zadevna gradšča ugotovili, da jih je večina ugasnila v 13. – 12. stoletju pred našim štetjem, kar se časovno sklada s trojansko vojno; zelo verjetno so bili Ahajci v obdobju desetletne vojne za svojo oskrbo oz. preživetje ropali gradšča po Istri in Tržaškem zalivu, da so se oskrbeli z najnujnejšim za vztrajanje pod Trojo; in
- krajevno ime Hemonia ruinata (Porušena Hemonia) na najstarejšem ohranjenem zemljevidu Istre priča o prav takem gradšču, ki se je nahajalo na robu doline reke Mirne; pod njim so Ahajci, napadalci Troje, pluli globlje v takrat še morski zaliv; za boljšo predstavo si velja pomagati kar s Homerjevim opisom točnega kraja, kjer so se bili utaborili Ahajci in lege pragraščča Hemonia.

K ladjam Ahajcev nesêjo tako ga konji poskočni.

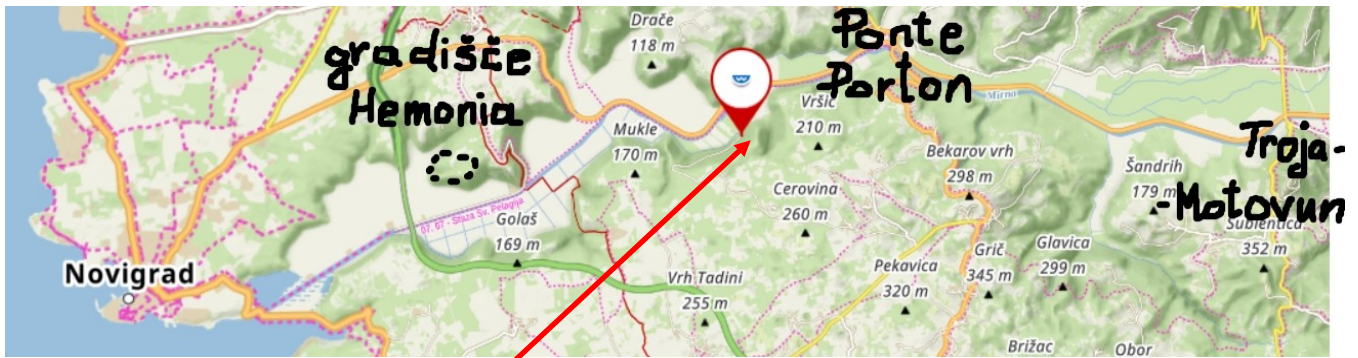
*Jè prostorna zijavka, globoko v notrini zaliva,
med dvema otokoma, Tenedom, skalnatim Imbrom.*

Tukaj izpregel je konje sloviti potresnik Pozejdon ...

Ilijada, XIII spev, 31.–34. verz

Prikaz s predavanja PRAVA TROJA BILA V ISTRI; risba in satelitski posnetek kažeta zaliv, ki vodi v Dolino reke Mirne; pred tremi tisočletji je bil otok Tened še viden, medtem ko se zdaj nahaja pod morsko gladino; njegovi obrisi so še dobro vidni na fotografiji istega območja iz zraka. *Tenedos* – (grško) napeta vrstica (na loku pred izstrelom).

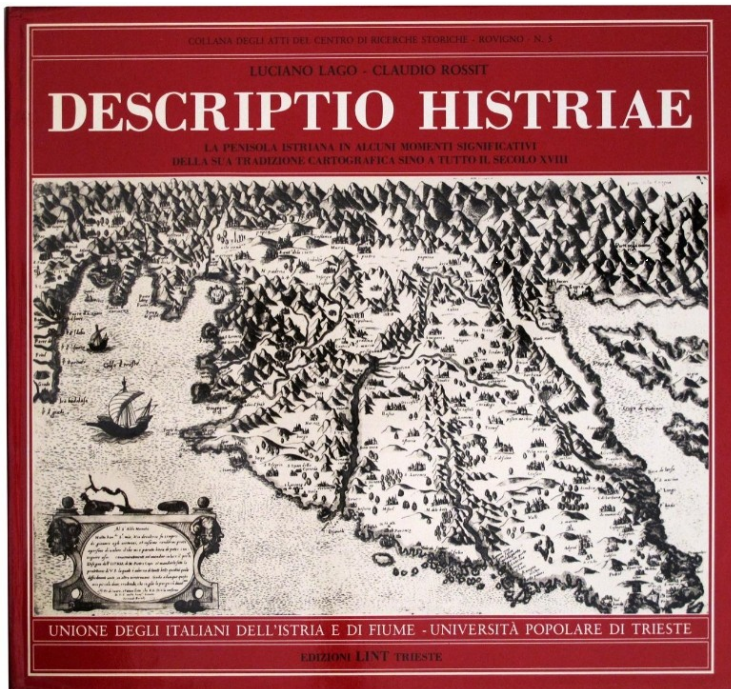

Pred tremi tisočletji se je morški zaliv končal pri Pontu Portonu in malo pred njim se je nahajal ahajski tabor z vodnim izviro (zdaj vodarna Gradole). Ko so Ahajci zapluli v morški zaliv Doline reke Mirne, so pluli pod gradiščem Emona, ki je na najstarejših zemljevidih Istre označeno kot Hemonia ruinata (Porušena Emona), spodaj.

Na najstarejšem posamičnem zemljevidu Istre (*Histriae tabula*) Petra Coppo iz 1525² so nad dolino reke Mirne označene ruševine gradišča Hemonia ruinata (Porušena Hemonia).

V knjigi *Descriptio Histriae*³ so zbrani stari zemljevidi Istre in na vseh je razrušeno zadevno gradišče označeno s podobnim imenom, kar je razvidno iz pojmovnega kazala na koncu knjige. Vsi nazivi z letnico se nanašajo na zemljevide.

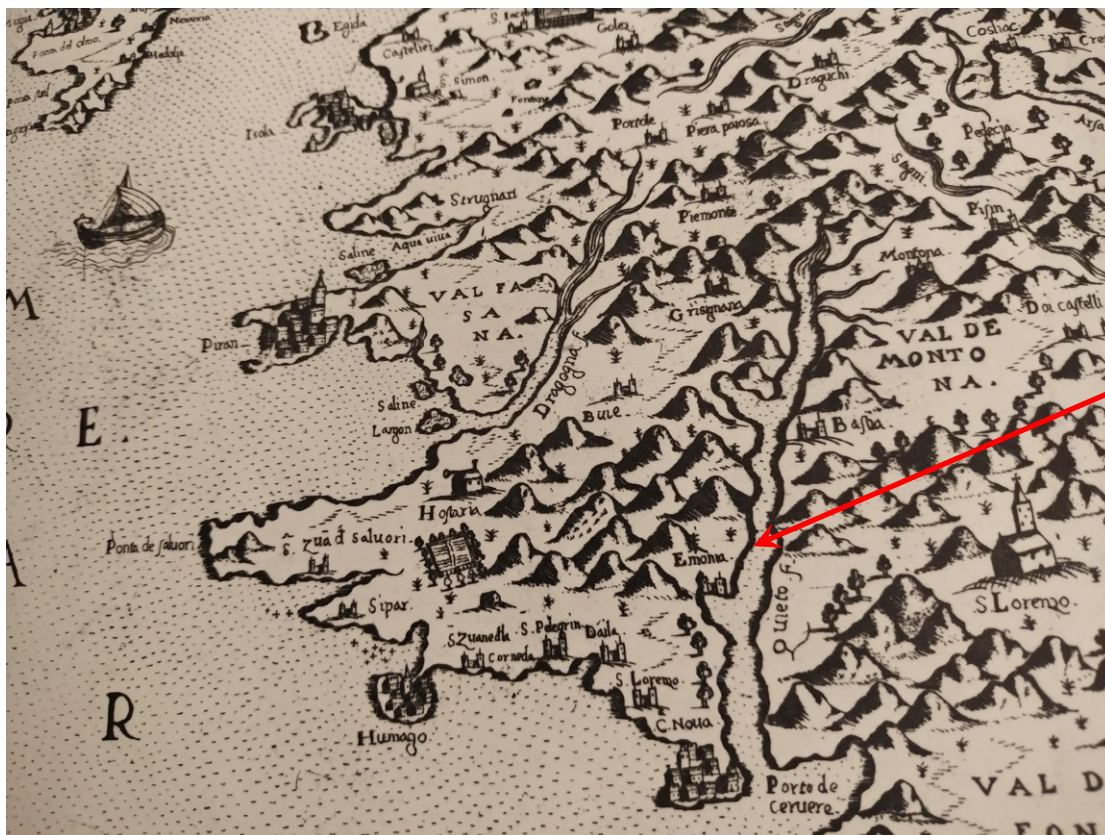

- . XVI?)
- 25)
- 128)
- 540)
- 7, -1550?)
- 1550?)
- 550)
- 560)
- 561)
- 1561)
- , 1561)
- 563)
- , 1564)
- 565)
-)
- 1566)
- 567?)
- , 1569)
- 1569)
- 570)
- 1570)
- 570)
- 570-?)
- I, 1571)
- 3)
- 73)
- 1573)
- 1573?)
- 8)
- 78)
- 578)
- 581?)
- 593?)
- 93-)
- 593-?)
- 1595-)
- 00?)
- 00?)
- 1600?)
- 1620)

E

- Egida (XXXVII, 1569)
- Egida (XLVII, 1569)
- Aegida, et Iustinopolis (LIX, 1578)
- Egida (LX, 1578)
- Egida (LXI, 1605)
- Aegida: Iustinopolis (LXXIX, 1624)
- Emona. (I, secc. XII-XIII)
- emonia (XVIII, 1540)
- Emonia (XIX, 1550)
- Emonia (XXXIV, -1550?)
- EMONIA (XXXV, -1550?)
- hemonia ruinada (XXXVI, 1569)
- Emonia. (XXXVII, 1569)
- Emonia. (XXXVIII, 1571)
- Emonia (XXXIX, 1573?)
- Emo:ma (LII, 1573)
- Hemonia ruinada (LVI, 1573)
- Emona (LX, 1578)
- Aemonia (LIX, 1578)
- Aemonia (LIX, 1578)
- Hemonia ruinada (LXIV, 1589)
- Emo:ma (LIII, 1593?)
- Emonia (LXXVIII. sec. XVII)
- Emonia (XLII, -1600?)
- Cmonia (XLI, 1605)
- Emonia Vouinata (LXXII, 1620)
- Emōia (LXXIII, 1620)
- Emon Rouin (LXXXIX, 1647)
- Voninata (LXXXV, 1657)
- Emona Rouin (XC, 1657)
- Fmonia (LXXVI, 1663)
- Emonia Voninta (XCII, 1686)
- Emonia Vouinta (XCV, 1688?)
- Emonia Vouinta (XCVI, 1688-)
- Emonia Vouinta (XCVIII, 1706-)
- Emonia Vouinta (XCVII, 1752)
- Emonia distrutta (CXVII, 1762)

300

Na zemljevidu Istre iz 1569 Giovannija Francesca Camocia je vpisana Emonia.

V *Descriptio Histriae* je tudi zemljevid celotnega severnega Jadrana. Na njem so, razumljivo, označeni le najpomembnejši kraji. In, glej, Emonia je vpisana! Torej je bila res pomembno (pra)zgodovinsko gradišče.

XCVII - La raffigurazione tria nella carta del Dominio di Giovanni Battista Homann in una tarda edizione

Obstoječe zgodovinske pisane o poreklu ljubljanske Emone

V tem oziru si pomagam z razpravo arheologinje dr. Marjete Šašel Kos, *Predrimsko prebivalstvo Emone v luči rimskih napisov*.⁴ Šašel Kos leta 2017 odkrito zapiše, da poreklo predrimskih prebivalcev Emone ni dorečeno. Znano je torej, da je ljubljanska Emona obstajala že pred prihodom rimskih kolonistov, vendar se kljub temu ohranja strokovno mnenje, da je njeno poreklo rimsko.

Wikipedia sicer o Emoni navaja sledeče: »Bizantinski cerkveni zgodovinar Sozomen je ustanovitev prvega naselja na območju Emone pripisal Jazonu in Argonavtom, ki so v 13. stoletju pr. n. št. pripluli po Savi, prezimili in nato po Ljubljanici in kopnem nadaljevali pot v deželo Italikov. V drugi polovici 1. stoletja pr. n. št. so ta del slovenskega ozemlja zasedli Rimljani in najverjetneje pod grajskim gričem ustanovili vojaško postojanko. ... Leta 452 so Emono opustošili in delno porušili Huni.«⁵

Obstaja še obmorska Emona, ki je predhodnica današnjega Novigrada v Istri, medtem ko se nikjer ne omenja pragrajšča Hemonia ruinata – niti katerekoli izpeljanke iz njegovega prvega zemljepisnega naziva, vse do zadnjega – Emonia distrutta (na zemljevidu iz 1762).

O novigradski Emoni wikipedia navaja: »*Rimsko mesto, ki je stalo na širšem območju današnjega Novigrada, se omenja že v 6. stol. pod imenom Neopolis. Tako se imenuje, ker so ga ustanovili prebivalci Emone (današnje Ljubljane) ki so zbežali pred napadi Hunov, zato so novo mesto imenovali včasih kar Emon(i)a ...*«⁶

Zanimivo je, da vir zgornje trditve ni naveden. Njen pisec je verjetno sklepal na podlagi znanih zgodovinskih dejstev. Morda pa namerno spregleduje Hemonio-Emonio, ki jo navajajo zemljevidi v knjigi *Descriptio Histriae*, saj je slednja izšla že 1981. Vtis je, da se istrsko pragrajšče Hemonia-Emonia namerno pozablja, zamolčuje. Z njegovim priznanjem kot prazgodovinskim dejstvom se namreč samodejno poraja vprašanje, kdo ali kaj je krivo za porušitev, uničenje pragrajšča Hemonia oziroma Emonia.

Zdaj na mestu pra gradišča Emonia stojijo ruševine cerkve Sv. Jurija.

In predvidoma so potomci pragrajšča Hemonia osnovali tudi bližnjo Novo vas.

Ahajci krivi za propad pragrajšča Hemonia ruinata-Emonia ruina(da)-Emonia distrutta

Upošteva je dejstvo, da se je trojanska vojna odvijala v dolini reke Mirne in je bilo pragrajšče Hemonia ena prvih žrtev roparskih pohodov Ahajcev, je zelo smiseln sklep, da so begunci iz istrske pra Hemonie oz. pra Emonie ustanovili ljubljansko Emono. Kdaj? Predvidoma že med trojansko vojno ali kmalu po njenem koncu. In seveda so nekdanji prebivalci Hemonie-Emonie ustanovili tudi novigraško Emono.

S trojansko vojno je določen tudi časovni okvir nastanka ljubljanske Emone. Njen nastanek se sme umeščati v čas trojanske vojne ali v leta po njej. Torej je ljubljanska Emona nastala v prvi polovici 12. st. pr. n. št. (okrog leta 1180 pr. n. št.).

In za piko na i se sme utemeljeno trditi, da poreklo ljubljanske Emone ni rimsko, temveč je istrsko.

*

Rakek, 25. vesnarja (februarja) 2026

Mitja Fajdiga

raziskovalec in urednik spletne Megalitska Slovenija ©

* * *

---

¹ *Zgodovina Norika in Furlanije*. Martin Baucer (Bavčer), Sv. gora nad Gorico 1663

² Iz atlasa sveta *Theatrum orbis terrarum* Abrahama Orteliusa, Antwerp 1570

³ *Descriptio Histriae*, uredila Luciano Lago in Claudio Rossit, Trst 1981

⁴ *Predrimsko prebivalstvo Emone v luči rimskih napisov*, dr. Marjeta Šašel Kos, *Arheološki vestnik*, letnik 68 (2017),

⁵ <https://sl.wikipedia.org/wiki/Emona>

⁶ https://sl.wikipedia.org/wiki/Novigrad,_Istra